

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2015/C 242/05)

2014. július 10-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység

(saját kezdeményezésű vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2015. január 7-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2015. január 21–22-én tartott, 504. plenáris ülésén (a január 21-i ülésnapon) elutasította a „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció által kidolgozott véleményt, és 138 szavazattal 110 ellenében, 19 tartózkodás mellett az alábbi ellenvéleményt fogadta el.

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB elismeri az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység gyakori előfordulását, és aggodalmát fejezi ki miatta. Biztatónak tartja, hogy további alapos kutatások folynak a probléma és okainak megértésére. Megállapítja továbbá, hogy a SCENIHR (Előzetes vélemény az elektromágneses mezőknek való kitettség esetleges egészségügyi hatásairól, 2013.11.29. – SCENIHR – http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf) az elmúlt években részletesen elemezte ezt a kérdést, és hamarosan elkészül legfrissebb véleménye, amely széles körű nyilvános konzultáción alapul.

1.2. Az EGSZB úgy tudja, hogy e jelentés fő következtetései nem térnek majd el lényegesen a 2013. évi előzetes véleményétől, mely szerint „összességében bizonyíték van arra, hogy a rádiófrekvenciás mezőknek való expozíció nem okoz tüneteket, és nem befolyásolja az emberek kognitív funkcióit. A tudományos bizottság korábbi véleményében arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlegi határértékek alatti kitettség esetén a rádiófrekvenciás mezők nincsenek káros hatással a szaporodásra és fejlődésre. Az emberekre és állatokra vonatkozó frissebb adatok figyelembevétele nem változtat ezen a megállapításon.” (Előzetes vélemény az elektromágneses mezőknek való kitettség esetleges egészségügyi hatásairól, 2013.11.29. – SCENIHR – http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf)

1.3. A SCENIHR előzetes véleménye arra is rámutatott, hogy a SCENIHR korábbi, 2009. évi véleménye óta összegyűlt újabb bizonyítékok megerősítik azt a következtetést, amely szerint a rádiófrekvenciás sugárzásnak való kitettség és a tünetek között nincs okozati összefüggés. Megállapítja, hogy gyakran már az a hiedelem, hogy valaki ki van téve az elektromágneses mezőknek (miközben ez nem igaz), elegendő a tünetek jelentkezéséhez.

1.4. A közvélemény kétségeinek eloszlatása és az elővigyázatosság elvének tiszteletben tartása érdekében azonban az EGSZB az e területen végzett munka folytatására ösztönzi az Európai Bizottságot, különösen mivel további kutatások szükségesek, hogy kellő adatok álljanak rendelkezésre a hosszú távú kitettség, például a 20 évet meghaladó mobiltelefon-használat okozta esetleges egészségi hatások alátámasztására.

1.5. Fontos emellett a közvélekedés kérdése is. Egyesek veszélyt látnak az elektromágneses mezők általános jelenlétében – a munkahelyen, nyilvános helyeken és a családjukra nézve. Hasonló csoportokat ugyanígy aggaszt a több különböző vegyi anyagnak való kitettség, a széles körű élelmiszer-érzékenység vagy a környezetben lévő részecskéknek, szálaknak vagy baktériumoknak való kitettség. Az ilyen embereknek támogatásra van szükségük, nem csupán konkrét tüneteik, hanem a modern társadalom kapcsán kifejezett aggodalmaik kezelésében is.

1.6. Az EGSZB megjegyzi, hogy az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységben szenvedő emberek tünetei valódiak. Erőfeszítéseket kellene tenni egészségi állapotuk javítása érdekében, nagy súlyt helyezve fogyatékoságuk mérséklésére, ahogyan ezt a biomedicinára és a molekuláris biológiai tudományokra vonatkozó COST Action BM0704 fellépésről szóló dokumentum kifejti. (BMBS COST Action BM0704 Emerging EMF Technologies and Health Risk Management (az elektromágneses mezőkkel kapcsolatos, kialakulóban levő technológiák és az egészségi kockázatok kezelése).

2. Bevezetés

2.1. A vélemény célja az, hogy feltárja a civil társadalom egyes csoportjai által a vezeték nélküli kommunikáción alapuló ipari és háztartási berendezésekben és szolgáltatásokban használt, rádiófrekvenciás sugárzást kibocsátó készülékek használatáról és hatásairól kifejezett aggályokat. Ezt fontosnak tartják azok, akik különféle egészségi problémáktól szenvednek, és tüneteik vélt okaként az „elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységet” (EHS) nevezik meg.

3. Elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység mint tünetegyüttes diagnosztizálása

3.1. Az ő szempontjukból sajnálatos módon az orvosok és tudósok elsöprő többségének álláspontja szerint nincs döntő bizonyíték arra, hogy összefüggés volna az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységgel azonosított számos különféle tünet és elektromágneses vagy rádiófrekvenciás sugárzásnak való kitettség között. Például az Egészségügyi Világszervezet (WHO) kijelenti: „Az eddig végzett vizsgálatok mind azt mutatták, hogy a nem ionizáló sugárzás elleni védelemmel foglalkozó nemzetközi bizottság (ICNIRP)1998-as, a teljes frekvenciaspektrumra (0–300 GHz) vonatkozó iránymutatásaiban ajánlott határérték alatti kitettség nem okoz ismert egészségi károkat.”(WHO: <http://www.who.int/peh-emf/research/en/>) Ennek ellenére aktivistaszervezetek több országban követelik az észlelt probléma nagyobb mértékű elismerését, valamint az elektromágneses mezők forrásainak intenzitásával és általános jelenlétével szembeni megelőző és helyreállító intézkedéseket. Az ilyen szervezetek a hatóságok tétlenségében legalábbis önelégültséget, vagy ami még rosszabb, szélesebb körű összeesküvést látnak, mely mögött a „Wi-Fi” (vagy más, elektromos árammal működő eszközök) szabályozása vagy korlátozása esetén szükséges jelentős mértékű kiigazításokkal szembenézni nem hajlandó kormányok, kereskedelmi vagy külföldi érdekek állnak.

3.2. Az EU már a lakosságot terhelő elektromágneses sugárterhelés (0 Hz – 300 GHz) korlátozásáról szóló, 1999. évi 1999/519/EK tanácsi ajánlás előtt és azóta is aktívan foglalkozott ezzel a témával, és kikérte a legmegbízhatóbb tudományos és orvosi körök véleményét – több munkacsoport és az Európai Bizottság Új és Újonnan Azonosított Egészségügyi Kockázatok Tudományos Bizottsága (SCENHIR) révén. Ennek eredményeképpen folyamatosan születtek különböző elemzések, állásfoglalások és vélemények, amelyek azt tükrözik, hogy a hatóságok, az orvosi, kutatói és a tudományos közösségek nagyon is komolyan veszik a problémát.

3.3. Ez a probléma nem csak Európát érinti. 2014 novemberében az Európai Bizottság rendezte az elektromágneses mezőkkel kapcsolatos kutatási és egészségügyi politika globális koordinációjáról szóló 18. éves konferenciát, ahol áttekintették az e témával kapcsolatos kiterjedt globális kutatást. Ezek a szakvélemények mostanáig nem szolgáltattak tudományos indokot az 1999/519/EK tanácsi ajánlásban szereplő expozíciós határértékek (alapvető korlátozások és referenciaszintek) felülvizsgálatára. Az Európai Bizottság azonban elismeri, hogy bizonyos kockázatok értékeléséhez még mindig csak korlátozottan állnak rendelkezésre alapvető adatok, különösen a hosszú távú, alacsony szintű kitettségre vonatkozóan, emiatt további kutatásokra van szükség.

3.4. Az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységben szenvedők továbbra is azzal érvelnek, hogy a problémájukkal kapcsolatos fellépés mind a tagállamok, mind pedig az EU részéről messze elmarad attól, amire véleményük szerint szükség van. A közegészségügyi hatóságok többsége azonban nem ért egyet ezzel. (Például az Egyesült Királyság nemzeti egészségügyi szolgálata – lásd: <http://www.nhs.uk/Conditions/Mobile-phone-safety/Pages/QA.aspx#biological-reasons>) Az eddigi független kísérletek nagy többsége arra az eredményre vezetett, hogy a saját maguk szerint az elektromágnesességgel szemben túlérzékeny személyek nem tudnak különbséget tenni a valódi és a vélt (azaz nem létező) elektromágneses terek között. A „kettős vakteszt” módszerét alkalmazó kísérletek azt mutatják, hogy az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységről beszámoló személyek nem képesek érzékelni az elektromágneses terek jelenlétét, és ugyanolyan valószínűséggel számoltak be egészségi problémákról nulla kitettséget követően, mint valódi elektromágneses tereknek való expozíciót követően. (British Medical Journal **332** (7546): 886–889.)

3.5. Ezzel azonban nem tagadni kívánjuk az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységek tulajdonított tünetek létezését; nyilvánvalóan sokan azt állapítják meg magukról, hogy különféle, egymással össze nem függő egészségi problémáktól szenvednek, és ezeket az elektromágneses mezőknek tulajdonítják. Az egyes tagállamokban a népesség jelentősen eltérő hányada állítja, hogy ebben a betegségben szenved. Az *Egészségügyi Világszervezet* megjegyzi, hogy „az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység esetében nincsenek egyértelmű diagnosztikai kritériumok, és tudományosan nem megalapozott a tüneteket az elektromágneses tereknek való kitettséggel összefüggésbe hozni. Ezenfelül az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenység nem orvosi diagnózis, és az sem világos, hogy különálló egészségi problémát jelent-e.” (WHO: Az elektromágneses mezők és a népegészség – <http://www.who.int/peh-emf/publications/facts/fs296/en/>)

3.6. Ezzel szemben az elektromágneses mezők emberi testre gyakorolt hőhatását már több mint 100 éve megállapították, és mint már említettük, az elektromágneses terekre vonatkozóan tanácsi ajánlások és nemzetközi sugárvédelmi előírások vannak érvényben, melyeket rendszeresen felülvizsgálunk. Uniós szinten az alábbi jogszabályokban foglalkoztak az elektromágneses mezők kérdésével:

- a lakosságot terhelő elektromágneses sugárterhelés korlátozásáról szóló, 1999. július 12-i 1999/519/EK tanácsi ajánlás ⁽¹⁾, amely az egészség javítását célzó tagállami intézkedések kiegészítésére szolgál. Az ajánlás célja az, hogy a rendelkezésre álló legjobb tudományos adatok alapján keretet hozzon létre a lakosság elektromágneses mezőknek való kitettségének korlátozására, illetve alapot teremtsen a helyzet nyomon követéséhez,
- az 1999/5/EK irányelv ⁽²⁾,
- a 2013/35/EU irányelv ⁽³⁾,
- a 2006/95/EK irányelv ⁽⁴⁾, amely biztosítja, hogy általában a polgárok és különösen a munkavállalók ne legyenek kitéve olyan sugárzási szinteknek, amelyek magasabbak az 1999-es ajánlásban foglaltaknál,
- valamint az egy többéves rádióspektrum-politikai program létrehozásáról szóló 243/2012/EU határozat ⁽⁵⁾.

3.7. A kutatást illetően az EGSZB megjegyzi, hogy 2000 óta az Európai Bizottság – a témával kapcsolatos aktív elkötelezettségén kívül – 37 millió eurós finanszírozást biztosított az elektromágneses terekre és a mobiltelefonokra vonatkozó kutatás számára.

3.8. Az EGSZB már a jogszabályok kidolgozásakor kifejtette aggályait az erről szóló véleményeiben, és azt szorgalmazta, hogy csökkentsék minimálisra a nem ionizáló sugárzásnak való kitettséget. Az elektromágnesességgel szembeni túlérzékenységben szenvedőkre azonban jellemző, hogy tüneteiket akkor is az elektromágneses mezőknek tulajdonítják, ha azok intenzitása jóval a megengedett határérték alatt van.

Kelt Brüsszelben, 2015. január 21-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ HL L 199., 1999.7.30., 59. o.

⁽²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1999/5/EK irányelve (HL L 91., 1999.4.7., 10. o.).

⁽³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács irányelve (HL L 179., 2013.6.29., 1. o.).

⁽⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2006/95/EK irányelve (HL L 374., 2006.12.27., 10. o.).

⁽⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 243/2012/EU határozata (HL L 81., 2012.3.21., 7. o.).